

Відгук
офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Божок Олександри Сергіївни
на дисертацію Березюк Юлії Валеріївни
**«Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до
використання в початковій школі підручників зарубіжних
видань»**,
подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

1. Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із планами відповідних галузей науки.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в освітньому просторі України є характерними етапу розвитку вітчизняної вищої школи та зумовлені, насамперед, потребам держави у висококваліфікованих фахівцях і здійснюються у контексті сучасних тенденцій розвитку педагогічної науки. Законодавчі та нормативні документи, а саме «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», «Європейський мовний портфель», Закон України «Про вищу освіту» та інші свідчать про те, що ефективність раннього вивчення іноземної мови залежить від професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови в початковій школі. Однією з головних вимог до вчителя є розвиток вмінь та навичок використовувати дидактичні засоби навчання. Однак теорія і практика професійної освіти щодо використання дидактичних засобів, а саме шкільних підручників зарубіжних видань, є практично мало розробленою та потребує всебічного комплексного вивчення. Саме тому звернення до проблеми підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань є достатньо актуальним.

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертанткою Березюк Ю. В. в своєму науковому дослідженні здійснено цілісний науковий аналіз теорії та практики підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до використання підручників зарубіжних видань у початковій школі, визначено зміст, структуру та педагогічні умови організації досліджуваного процесу, виокремлено критерії, показники та охарактеризовано рівні готовності майбутніх вчителів іноземної мови до використання підручників зарубіжних видань у початковій школі, теоретично обґрунтовано авторську модель досліджуваного процесу та окреслено шляхи її впровадження в цілісний процес професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови для початкової школи.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертаційна робота, запропонована Березюк Ю.В. характеризується системним підходом та комплексним науковим дослідженням, в якому

змістове наповнення супроводжується методичним аналізом об'єкта дослідження – професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи у закладах вищої освіти України. Авторкою проаналізовані базові поняття дослідження: «підручник з іноземної мови в початковій школі», «підручник з іноземної мови в початковій школі зарубіжного видання», «підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань», «готовність майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань».

Визначальним пріоритетом другого розділу дисертаційної роботи є розробка структурно-функціональної моделі досліджуваної підготовки майбутнього вчителя до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань. Нам імпонує позиція авторки щодо визначених нею структурних блоків та функціональних компонентів, а також змісту, форм, методів, засобів. Вартий уваги проведений аналіз педагогічних умов дослідження, взаємозв'язок принципів та підходів, визначення етапів реалізації даної моделі.

4. Сутність обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість дисертаційних положень підтверджується критичним аналізом наявних літературних джерел з проблем теорії та методики професійної освіти. Дисертаційне дослідження Березюк Ю. В. виконане на значній джерельній базі, яка включає 340 найменувань, з них – 38 іноземними мовами.

Науковий апарат у вступі дисертації дає можливість сформулювати достатньо цілісні уявлення про структуру роботи, її інструментарій, способи інтерпретації отриманих даних.

Високий ступінь вірогідності та наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечений використанням відповідних наукових методів, а саме теоретичних, емпіричних і математичних методів статистичної обробки результатів. Найбільш ефективними з них були аналіз, порівняння, систематизація, узагальнення, опитування студентів і вчителів, викладачів, констатувальний та формувальний етапи експерименту, математичні методи статистичної обробки експериментальних даних для аналізу результатів педагогічного експерименту та перевірки їх достовірності.

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджується результатами експериментального дослідження і не викликає сумніву. Робота систематизована та належним чином оформлена.

Результати наукового дослідження Березюк Ю. В. отримали належну апробацію і це підтверджується участю здобувачки в 11 міжнародних, 6 Всеукраїнських, 7 регіональних науково-практичних конференціях, симпозіумах, форумах.

5. Значення для науки і практики отриманих результатів.

Значення отриманих Березюк Ю.В. наукових результатів дослідження полягає у можливості їх широкого використання для професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови для початкової школи. Основні положення та результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес ДВНЗ «Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (довідка № 01-15/06-01/01-670 від 10.05. 2017 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка (довідка № 2543 від 11.12. 2017 р.), Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/27 від 29.05. 2017 р.), Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 689 від 20.06. 2012 р.), КЗ «Івано-Франківський ОППО» (довідка № 01.346 від 24.04. 2017 р.), КЗ «Житомирський ОППО» (довідка № 7 від 23.04. 2018 р.).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Результати і висновки дисертаційного дослідження Березюк Юлії Валеріївни мають практичне значення для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови щодо використання підручників зарубіжних видань для початкової школи.

Ефективним є поетапне впровадження структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх учителів іноземної мови до використання підручників зарубіжних видань у початковій школі в освітній процес закладів вищої освіти, що забезпечується, зокрема, реалізацією спецкурсу «Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань» (лекції-візуалізації, майстер-класи, дискусії із запрошенням фахівців, імітаційно-моделюючі ігри, дистанційні он-лайн тренінги, обговорення) та його навчально-методичним забезпеченням, що включає розроблений курс з одного модуля. Результати проведеного наукового пошуку можуть бути використані викладачами в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, в системі післядипломної педагогічної освіти.

Таким чином, можна констатувати, що визначені в дисертації мета і завдання виконані. Існують усі підстави визнати валідним висновки, усвідомити їх практичне спрямування на якісне удосконалення вітчизняного освітнього простору.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Дисертація належним чином структурована, її структура визначається метою і завданнями, поставленими дисертанткою. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі дисертаційного дослідження «Теорія і практика підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до використання

підручників зарубіжних видань у початковій школі» розглянуто підготовку майбутнього вчителя іноземної мови до використання підручників як наукову проблему; здійснено інтерпретацію базових понять дослідження; розкрито науково-теоретичні основи досліджуваного процесу; проаналізовано сучасний стан готовності вчителя початкової школи у ракурсі заданої теми дослідження.

Другий розділ «Організаційно-педагогічні основи підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань» містить визначення педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до використання підручників зарубіжних видань у початковій школі; авторську модель реалізації досліджуваного процесу; критеріальну характеристику та проаналізовано стан готовності майбутніх фахівців до здійснення діяльності в окресленому напрямі.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності моделі підготовки майбутніх учителів іноземної мови до використання підручників зарубіжних видань у початковій школі» представлено організацію та методику проведення педагогічного експерименту відповідно трьох етапів, охарактеризовано навчально-методичне забезпечення цього процесу; подано результати формульованого етапу експерименту, проаналізовано кількісні та якісні результати дослідження. Опис організації експериментального навчання, етапів його проведення та сформульовані за його результатами висновки заслуговують високої оцінки.

За результатами дисертаційного дослідження Березюк Ю. В. підготувала методичні рекомендації для студентів, вчителів, викладачів щодо використання в освітньому процесі ЗВО та початкової школи.

У мовностилістичному оформленні дисертації враховано особистості наукового стилю мовлення. Чітку логічну структурованість роботи забезпечують відповідні висновки та узагальнення, систематизація матеріалу в таблицях після поданої інформації. Дисертація та автореферат оформлено у відповідності до п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» щодо кандидатської дисертації та інших інструктивних вимог МОН України.

Можемо твердо стверджувати, що структура дисертації Березюк Ю. В. відображає послідовність виконання завдань та в цілому розкриває логіку проведеного експериментального педагогічного дослідження.

Висновки до кожного розділу та загальні висновки сформульовані чітко і переконливо, що свідчить про достатній науковий рівень Березюк Ю. В. і її потенціал для самовдосконалення.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Водночас, на нашу думку, у роботі є певні твердження, що викликають сумніви й можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації.

1. У першому розділі авторка вважає за доцільним розглянути інтерпретацію базових понять дослідження та проаналізувати його

категоріальні основи, визначити зв'язки між ними, спільне та відмінне. У змісті дисертації (п. 1.2) авторка аналізує та дає визначення наступним базовим поняттям дослідження: «підручник з іноземної мови для початкової школи», «підручник з іноземної мови зарубіжних видань у початковій школі», «готовність майбутнього вчителя до використання підручників зарубіжних видань». Проте, базове поняття «підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до використання підручників зарубіжних видань» висвітлене не в достатній мірі. На нашу думку, авторці варто було б узагальнити це базове поняття, конкретизувати його зміст згідно теоретичного аналізу підготовки майбутнього вчителя іноземної мови.

2. Варто наголосити, що авторка позначає і далі спостерігається по тексту «структурно-функціональна модель готовності майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань». Виходячи з того, що у моделі виділені структурні блоки та функціональні компоненти, авторка називає її «Модель готовності майбутнього вчителя ІМ до використання в ПШ підручників зарубіжних видань» (Рис.2.2.). Вважаємо доцільним замінити назву на «Структурно-функціональну модель готовності майбутнього вчителя ІМ до використання в ПШ підручників зарубіжних видань».

3. У роботі авторка виділяє наступні етапи проведення педагогічного експерименту: теоретико-пошуковий, етап моделювання, експериментальний та завершально-узагальнюючий. Зміст перших двох етапів розкритий в повній мірі, проте експериментальний та завершально-узагальнюючий не достатньо конкретизовані. На наш погляд, варто було б приділити їм більш детальний опис. Це надало б науковим пошукам авторки більшої валідності та технологічності практичної частини дослідження.

4. Не зважаючи на те, що педагогічний експеримент був вдало спланований, його результати переконливі, авторка занадто захопилась кількісним аналізом експериментальних даних, особливо на констатувальному етапі, не достатньо приділивши уваги їх якісному аналізу.

9. Повнота викладання результатів дисертації в опублікованих працях.

Основний зміст і результати дослідження відображені у 33 одноосібних наукових працях, серед яких 8 статей у наукових фахових виданнях України, 2 – в зарубіжних виданнях, розділи в монографіях, збірник за редакцією дисертантки, збірники наукових праць та наукових конференцій, 1 методичні рекомендації. Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження повно викладено в означених друкованих працях.

10. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації.

Дисертація та автореферат Березюк Юлії Валеріївни оформлено у відповідності до вимог МОН України. Структурна побудова і зміст автореферату ідентичні основним положенням дисертації. Наукові

положення, висновки й рекомендації, наведені в авторефераті Березюк Ю. В. належним чином розкриті і обґрунтовані в рукописі дисертації.

11. Висновок.

Аналіз кандидатської дисертації, автореферату та опублікованих праць Березюк Ю. В. дає підстави зробити висновок про те, що її дисертаційне дослідження «Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань» є завершеним, цілісним і самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення. У роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, які дали змогу автору здійснити комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання, що полягало у визначенні, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності впровадження моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань.

Враховуючи актуальність, новизну і значущість результатів дослідження для педагогічної науки й практики, дисертаційна робота Березюк Ю. В. «Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до використання в початковій школі підручників зарубіжних видань» заслуговує на позитивну оцінку, та відповідає паспорту обраної спеціальності та вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її авторка – Березюк Юлія Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри методики викладання
іноземних мов
факультету іноземної філології
Національного педагогічного
університету
імені М. П. Драгоманова

[Handwritten signature]

Підпис О. С. Божок
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією
НПУ ім. М. П. Драгоманова
Підпис *[Handwritten signature]*
"18" 02 2019 р.